

Apr.	29.	<i>Ruticilla phoenicea</i> .	Mai.	13.	<i>Luscinia philomela</i> .
"	30.	<i>Mucicapa atricapilla</i> .	"	15.	<i>Sylvia atricapilla</i> .
Mai.	1.	<i>Milvus migrans</i> .	"	16.	<i>Oriolus oriolus</i> .
"	1.	<i>Pratincola rubetra</i> .	"	19.	<i>Microtus apus</i> .
"	1.	<i>Chelidonaria arbica</i> .	"	22.	<i>Pipicola erythrina</i> .
"	7.	<i>Cuculus canorus</i> .	"	23.	<i>Crex crex</i> .
"	12.	<i>Sylvia curruca</i> .	"	25.	<i>Acrocephalus dumetorum</i> .

Phaenologiai közlemények.

Dr. E. IHNE: **Phaenologische Karte des Frühlingseinzuges im Grossherzogtum Hessen.** Darmstadt, 1911. 8° 25. Mit Karten (2 im Text und 5 separat).

IHNE, a fenologusok atyamestere, híres kartográfiai munkáiról messze földön. Jelenlegi dolgozata annál becsesebb, mivel hat év elteltével újabb kiadást ért és nemcsak a fenologiai adatokkal, hanem azzal a kapcsolattal is megismertet, a mely a földművelés, a gyümölcstenyésztés és a fenologiai zónák között mutatkozik.

Mindazon mozzanatok között, melyek növényfejlődés szempontjából érdeklődést kelthetnek, kétségkívül a virágzás foglalja el az első helyet. Ez a tavasz beköszöntésének legfontosabb s legfeltűnőbb jelensége. Ezt tünteti fel IHNE dolgozata rövid szöveg kíséretében igen szép, nagy mappán 13 fajra vonatkozólag, 8-féle színezet szerint különböztetve meg a korábbi és későbbi virágzást. A 13 faj a következő: *Ribes rubrum*, *Prunus avium*, *Prunus spinosa*, *Prunus cerasus*, *Prunus padus*, *Pyrus communis*, *Pyrus malus*, *Aesculus hypocastanum*, *Syringa vulgaris*, *Crataegus oxyacantha*, *Cytisus laburnum*, *Sorbus aucuparia*, *Cydonia vulgaris*.

A 13 faj egyes adataiból állomásonkint átlagot számít, melyet azután 4—4 napos csoportok alapján 8 zónába sorol. Rheinhessen vidéke 19, Oberhessené 50, Starkenburgé 68 állomással járul hozzá a 8 zóna feltüntetéséhez; az összes 137 állomás között azonban 48 fordul elő, hol csak egy vagy két éven át történt a megfigyelés az 1879—1910. évi időszakban. Azok az állomások, a melyek 7 és több évre terjedő adatokkal bírnak, külön jeggyel vannak a mappán feltüntetve. Ugyanígy vannak jelölve azok a helyek is, a hol a 13 faj közül valamennyit vagy majdnem valamennyit figyelték meg.

A zónák területe és a virágzás átlagos napja a következő:

Phänologische Mitteilungen.

Dr. E. IHNE: **Phänologische Karte des Frühlingseinzuges im Grossherzogtum Hessen.** Darmstadt, 1911. 8° 25. Mit Karten (2 im Text und 5 separat).

IHNE ist als Altmeister der Phänologie durch seine kartographischen Arbeiten weit berühmt. Seine oben genannte Karte, die nach Verlauf von sechs Jahren in neuer Auflage erschien, ist desto wertvoller, weil sie nicht nur eine Fülle phänologischer Daten enthält, sondern auch den Zusammenhang beleuchtet, welcher zwischen seinen phänologischen Zonen und dem Feld- und Obstbau besteht.

Unter allen phänologischen Momenten, welche Interesse erwecken, beansprucht gewiss das Aufblühen den ersten Platz. Der Frühlingseinzug wird dadurch in weit grösserer Masse als durch andere Erscheinungen charakterisiert. Die Karte des Verfassers stellt in äusserst schönem, grossem Format eben dieses Moment für 13 Arten in 8 Farbentönen dar und zwar für: *Ribes rubrum*, *Prunus avium*, *Prunus spinosa*, *Prunus cerasus*, *Prunus padus*, *Pyrus communis*, *Pyrus malus*, *Aesculus hypocastanum*, *Syringa vulgaris*, *Crataegus oxyacantha*, *Cytisus laburnum*, *Sorbus aucuparia*, *Cydonia vulgaris*.

Das Mittel dieser 13 Arten wird für alle Stationen berechnet und dann werden alle Orte in 8 Zonen laut 4tägigen Abteilungen dargestellt. Rheinhessen lieferte 19, Oberhessen 50, Starkenburg 68 Stationen; im ganzen stützt sich also die Karte auf Angaben von 137 Stationen, leider beobachteten 48 nur 1 oder 2 Jahre lang im Zeitraum von 1879 bis 1910. Die Stationen, wo 7 und mehr Jahre hindurch beobachtet wurde, oder wo alle 13, oder fast alle 13 Arten in Betracht gezogen wurden, sind auf der Karte besonders dargetan.

Im folgenden Anweis ist das mittlere Frühlingsdatum der 13 Arten für jede der 8 Zonen angegeben.

Zóna Zone	Km.	A virágzás napja. Frühlingsdatum.
I.	44	April 21—24
II.	2086	.. 25—28
III.	2221	.. 29—Mai 2.
IV.	955	Mai 3—6
V.	1061	.. 7—10
VI.	844	.. 11—14
VII.	390	.. 15—18
VIII.	90	.. 19—22 és később — und später.

Hogy a tavasz beköszöntése, vagyis a 13 faj kivirágzása, a hesszeni nagyhercegségben egy egész hónapra terjed, annak részint a geográfiai szélesség, részint a tengerszint magasság, részint a talaj minősége az oka. Általában 100 méter emelkedésre 3—4 napos késés jut. Nagy erdőkben, mély bevágású völgyekben, főleg nagyobb füves területekkel borított völgyekben szintén késik a virágzás. Ellenkezőleg korábbi a virágzás nagyobb városok körül és oly helyeken, a melyek a hűvös keleti szelek ellen védve vannak, mint az Odenwald nyugati lejtői. Nedves, kemény talajon késik a virágzás, ellenkezőleg laza, száraz homokos vagy meszes talaj sietteti azt.

INNE kártyája, mely a tavasz beköszöntését a hesszeni nagyhercegségben feltünteti, sokkal jobban illusztrálja annak a vidéknek a klímáját, mint azt meteorológiai műszerek tehetnék: a hőmérséklet, a napfény, az eső együttes hatásával egy pillanat alatt megismerkedünk, holott a meteorológiai adatok egész számtömegét kellene átkutatnunk, hogy hasonló részletességre szert tehesünk, kivált midőn hegyes, völgyes vidékről van szó.

Különösen ki kell emelnünk azt a lelkiismeretességet és gondos körültekintést, melyet a szerző az adatok feldolgozásában kifejtett. Nemesak hogy saját lakóhelyének, Darmstadtnek 16 éves adataival méri össze más állomások megfigyeléseit, hanem keresztül-kasul bentazza az egész területet, sőt másokkal is beutaztatja, hogy adatait annál nagyobb biztossággal felhasználhassa a virágzási terminus megállapításánál. Éppen ez a körülmény emeli azután oly magas fokra, a megbízhatóság teljes mértékére virágzási új mappáját,

Wie man sieht, vergeht also ein ganzer Monat zwischen dem Frühlingseinzug der I. und VIII. Zone. Diese Verzögerung wird teils durch die geographische Breite, teils durch die Seehöhe, teils durch die Bodenbeschaffenheit verursacht. Im allgemeinen kommt auf eine Erhebung von 100 m eine Verspätung von 3—4 Tagen. In grossen Wäldern, tief gesenkten Tälern mit ausgedehnten Wiesen kommt ebenfalls Verspätung vor. Hingegen kann frühzeitigeres Aufblühen in der Umgebung grösserer Städte und an solchen Stellen beobachtet werden, die gegen kältere Ostwinde geschützt werden, wie die westlichen Abhänge des Odenwaldes. Feuchter, harter Boden verzögert, trockener, sandiger, durchlässiger beschleunigt das Aufblühen.

Die Karte des Frühlingseinzuges im Grossherzogtum Hessen illustriert viel besser die Klimaverhältnisse des Landes, als dies meteorologische Instrumente zu tun imstande wären; was Temperatur, Sonnenschein, Niederschlag bewirkt, kann mit einem Blick erkannt werden, wo man hingegen einen Haufen meteorologischer Daten durchstöbern müsste, um ähnliche Details zu eruieren, besonders, wenn von einer hügeligen, bergigen Gegend die Rede ist.

Die sorgfältige und strenge Behandlung des vorfindlichen Materials seitens des Verfassers muss besonders hervorgehoben werden. Es werden nicht nur eine Reihe von Daten mit den 16jährigen Beobachtungen von Darmstadt verglichen, sondern es wird auch das ganze Land vom Verfasser und anderen Beteiligten durchreist, um den Termin des Aufblühens aufs pünktlichste bestimmen zu können. Eben diesem Umstand ist es zu verdanken, dass die neue Karte viel mehr als die ältere ganz genaue Angaben hinsichtlich

mely abban is különbözik első kiadásától, hogy a zónákon a tavasz beköszöntése nem mint előbb 7, hanem 4 nap szerint van feltüntetve.

Mint hogy a mappa ilyen pontosan és részletesen készült, azért messze kiható, gyakorlati czélokra kiváló mértékben alkalmas. A szerző a szőlő, dohány, az almafa, a kajszin és az őszi barack, a diófa, a cukorrépa művelésével, illetve elterjedésével méri össze zónáit s arra az eredményre jut, hogy ezek a kulturnövények, az almafa és diófa kivételével, főképpen az I. és II., vagy a III. zónában fordulnak elő, a hol a tavasz leghamarabb köszönt be. (Az almafa is leggyakrabban a IV., legritkábban a VIII. zónában fordul elő. A többi zóna (I—III.) nincs kimutatva).

Kimutatja a szerző, hogy a gyümölcs finomsága és ízletessége szintén attól függ, hogy melyik zónában termett. Az értéke is nagyobb, ha az I. és II., mintha a III. zónából kerül ki, mivel megőrlötve és kipréselve nedvűsabbnak, zamatosabbnak bizonyult, ha a két előbbi, mintha a III. zóna területéről került ki.

A zónák az iránt is nyújtanak útmutatást, hogy újabb gabonafajták, vagy egyéb hasznónövények hol termelhetők legelőnyösebben. E szerint a fenológia nemcsak tudományos, hanem gyakorlati szempontból is kiváló fontossággal bír. Szívesen esatlakozunk tehát METTERNICH gyümölestermelési felügyelő nyilatkozatához, midőn mondja: „Meg vagyok győződve, hogy nemcsak kerületemnek, hanem az egész tartománynak és az egész országnak is előnyére lehet a fenológiai kártya (IHNE kártyája) helyes használata.“ IHNE példája valóban serkentőleg hathat a fenológiai megfigyelések mennél szélesebb körben való megkedveltetésére, különösen hazánkban, hol az egyöntetű síksági klimaviszonyok mellett a hegyvidék változatossága völgyekben és kátlanokban, lejtőkben és gerincekben oly sok módosulásban jelentkezik.

HEGYFOKY KÁBOS.

des Frühlingsseinzuges darstellt, besonders dadurch, dass sie die Zonen nach 4 und nicht, wie früher, nach 7 Tagen angibt.

Eben diese schärfere und speziellere Begrenzung der Zonen macht die Karte vorzüglich dazu geeignet. Beziehungen festzustellen zwischen dem Abgrenzen derselben und dem Vorkommen einiger Kulturpflanzen. Indem der Verfasser die Weinrebe, den Tabak, den Apfelbaum, die Aprikose, den Pfirsich, die Walnuss, die Zuckerrübe in Betracht zieht, kann er als Resultat angeben, dass diese Gewächse meistens in der I. und II., seltener in der III. Zone vorkommen, nur die Walnuss und der Apfelbaum machen eine Ausnahme; der letztere kommt aber auch in der VIII. Zone kaum, in der IV. aber am häufigsten vor. (Von Zone I bis III fehlen die Angaben.) Alle diese Kulturpflanzen kommen also in den begünstigteren Zonen des Frühlingsseinzuges vor.

Auch der feinere Geschmack und das Aroma wird durch die verschiedenen Zonen bedingt. Ebenso stellt sich der Preis für Obst aus der I. und II. Zone höher als für solches aus der III., da es saftreicher und mehr aromatisch ist als jenes der III. Zone.

Auch bezüglich des Anbaues von neuen Sorten geben die Zonen dem Landwirt Ratschläge und Fingerzeige. Daraus erhellt, dass die Phänologie nicht nur als Wissenschaft, sondern auch für das praktische Leben eine hohe Bedeutung hat. Wir können uns also getrost dem Ausspruch des Herrn Obstinspektor METTERNICH anschließen und sagen: „Ich bin überzeugt, das nicht allein dem Kreise (Büdingen), sondern auch dem ganzen Lande die richtige Verwendung der phänologischen Karte von Vorteil sein kann“. Der Vorgang des Herrn IHNE muss wirklich aneifern zu phänologischen Beobachtungen in immer weiteren Kreisen, besonders aber in Ungarn, wo den gleichmässigen Verhältnissen des Klimas auf der Tiefebene jene wechselhaften der hügeligen Region mit ihren Tälern und Kesseln, ihren Abhängen und Spitzen gegenüber stehen.

JAKOB HEGYFOKY.

Intézeti ügyek.

A m. kir. földmívelésügyi minster Ő Nagyméltósága 11,333/1911. Eln. számú rendelettel CSÖRGEY TITUS titkárt a VIII-ik fizetési osztály II. fokozatába léptette elő, a 933/1912. Eln. számú rendelettel LAMBRECHT KÁLMÁN eddigi gyakornokot a X-ik fizetési osztály III-ik fokozatába II. assistenssé nevezte ki.

Instituts-Angelegenheiten.

Se. Exzellenz der Herr königl. ungar. Minister für Ackerbau ernannte mit Verordnung 11,333/1911 Präs. den Sekretär TITUS CSÖRGEY in die II. Stufe der VIII. Gehaltsklasse. den bisherigen Praktikanten KOLOMAN LAMBRECHT mit der Verordnung 933/1912 Präs. zum zweiten Assistenten in die III. Stufe der X. Gehaltsklasse.

Personalia.

Több évi buzgó közreműködésük alapján gróf SERÉNYI BÉLA földmívelésügyi m. kir. minster úr Ő Nagyméltósága, HERMAN OTTÓ a M. Kir. Ornithologiai Központ tb. igazgatójának 1911 december 23-án 1280/1911. sz. a. kelt előterjesztésére 132,599/XI. 3. 1911. sz. a. kelt rendeletével kinevezte az Intézet *tiszteletbeli tagjává* a következő urakat:

J. W. B. GUNNING, Pretoria.

BÁRÓ HARALD LOUDON, Lisdén.

F. I. van VOLLENHOVEN, Nijmegen, Hollandia.

Lerelező tagjairól:

FERNBACH KÁROLYNÉ KARÁTSÓN NÓRA, Babapuszta.

HEINROTH OSZKÁR, Berlin.

MESZLENI MESZLENY PÁL, Velenče.

SELYMESSY FERENCZ, Budapest.

SZOMJAS GUSZTÁV, Kiszfástanya.

Dr. WEIGOLD HUGÓ, Helgoland.

Rendes megfigyelőkké a következő urak vették föl:

BODOLAY LÁSZLÓ, Bakonyhána.

AGÁRDI EDE, Pécsvárad.

FÉNYES DEZSŐ, Budapest.

Dr. GRODKOVSKY GUSZTÁV, Leibicz.

HIDVÉGHY SÁNDOR, Gicz.

MÜLLER PÉTER, Temeskubin.

NÉHER ANTAL, Bellye.

MAJERSZKY ISTVÁN, Tökös.

SÍPOS ANTAL, Körmend.

SCHUH VIKTOR, Dunai.

THEURÓCZY FERENCZ, Szikla.

Personalia.

Auf Grund ihrer mehrjährigen eifrigen Tätigkeit ernannte Se. Exzellenz Graf BÉLA v. SERÉNYI, Minister für Ackerbau, auf Vorschlag Direktor OTTO HERMANS (1280/1911 de dato 23. Dezember 1911) mit der Verordnung 132,599/XI.3 1911 folgende Herren zu *Ehrenmitgliedern* der Königl. Ung. Ornithologischen Centrale:

J. W. B. GUNNING, Pretoria.

BARON HARALD LOUDON, Lisdén.

F. J. VAN VOLLENHOVEN, Nijmegen, Holland.

Zu korrespondierenden Mitgliedern:

Frau KÁROLY FERNBACH, geb. NÓRA KARÁTSÓN, Babapuszta.

HEINROTH, OSKAR, Berlin.

MESZLENY, PAUL v., Velenče.

SELYMESSY, FRANZ, Budapest.

SZOMJAS, GUSTAV, Kiszfástanya.

Dr. WEIGOLD, HUGO MAX, Helgoland.

Zu ordentlichen Beobachtern wurden ernannt:

BODOLAY, LADISLAUS, Bakonyhána.

AGÁRDI, EDUARD, Pécsvárad.

FÉNYES, DESIDER, Budapest.

Dr. GRODKOVSKY, GUSTAV, Leibicz.

HIDVÉGHY, ALEXANDER, Gicz.

MÜLLER, PETER, Temeskubin.

NÉHER, ANTON, Bellye.

MAJERSZKY STEFAN, Tökös.

SÍPOS, ANTON, Körmend.

SCHUH, VIKTOR, Dunai.

THEURÓCZY, FRANZ, Szikla.

Látogatások.

Az elmúlt év szeptember havának első felében megtisztelte Intézetünket Dr. THIENEMANN JÁNOS tanár, a „Vogelwarte Rossitten“ vezetője, a Königsbergi egyetem zoológiai Múzeumának őre látogatásával. Intézetünk alapos megtekintésére három napot szentelt és teljes megaláztatással távozott. Elutazásának előestéjén a M. Kir. Ornithológiai Központ tisztikara és dolgozótársai THIENEMANN dr. tiszteletére egyszerű de annál kedélyesebb bankettre gyűltek egybe az állatkerti GUNDEL-féle étteremben. A megtekintett állatkert Budapest fő- és székváros áldozatkészségét és a LENDEL ADOLF vezetése alatt működő személyzetet, köztük a jól ismert alapos oológust, CERVA FRIGYEST dicséri. A banketten kölesönös pohárköszöntők hangzottak el, a melyek egyértelműen annak a reménynek adtak kifejezést, hogy THIENEMANN látogatása jó eredménnyel fog járni.

A császári orosz Állat- és Növényhonosító Egyesület ornithológiai osztálya részéről dr. ROSSINSKY látogatta meg Intézetünket a folyó év július havában, éppen a legrosszabb időben, a mikor SCHENK JAKAB adjunctus kivételével a tisztikar részben szabadságon, részben tanulmányutakon volt. Bár igazán kimért idő állott csak rendelkezésre, úgy látszott mégis, hogy ROSSINSKY urat a látottak kielégítették; útja alkalmasint avval a törekvéssel függ össze, a melynek célja egy orosz ornithológiai központ szervezése, a melynek érdekében Intézetünk tiszteletbeli tagja LOUDON báró (Lisden) sokat tesz.

Besuche.

In der ersten Hälfte des Monats September erfreute uns der Leiter der Vogelwarte Rossitten, Herr Professor Dr. JOHANNES THIENEMANN, Kustos am zoologischen Museum der Universität Königsberg, mit seinem Besuche. Er widmete der eingehenden Besichtigung unserer Centrale drei Tage und schied vollkommen befriedigt. Am Vorabend seiner Abreise vereinigte ein einfaches, aber um so fröhlicheres Mahl, zu Ehren Dr. THIENEMANNS veranstaltet, den ganzen Stab der Königl. Ungar. Ornithologischen Centrale im Restaurant GUNDEL im zoologischen Garten, welcher schon seine ganze Schönheit entfaltetete, welche die Opferwilligkeit der Haupt- und Residenzstadt Budapest und die Tüchtigkeit des unter der Leitung des Direktors ADOLF LENDEL wirkenden Personals, darunter des weitbekannteren tüchtigen Oologen FRIEDRICH CERVA, rühmt. Es wurden Trinksprüche gewechselt, welche einhellig der Hoffnung Ausdruck gaben, dass THIENEMANNS Besuch gute Früchte zeitigen wird.

Herr Dr. ROSSINSKY von der kaiserlich russischen Akklimatisations-Gesellschaft, Sektion Ornithologie, in Moskau, stattete unserer Anstalt einen kurzen Besuch im Monate Juli l. J., also zur ungünstigsten Zeit ab, wo mit Ausnahme des Adjunkten JAKOB SCHENK das übrige Personal theils beurlaubt, theils auf Exkursionen begriffen war. Trotz der knapp bemessenen Zeit war Herr ROSSINSKY von dem Gesehenen befriedigt und es scheint, dass der Besuch mit der Strömung zur Bildung einer russischen ornithologischen Centrale in Verbindung steht, in deren Interesse besonders unser verehrtes Ehrenmitglied BARON LOUDON auf Lisden tätig ist.

Gyűjtemények. — Sammlungen.

I. Madárgyűjtemény. — Vogelsammlung.

Felállított madarak. — Aufgestellte Vögel.

(Gyarapodás 1912 október 10-ig. — Zuwachs bis zum 10. Oktober 1912.)

Faj neve Name der Art	Leőhely és dátum Fundort und Datum	Darabszám Stückzahl	Beküldő neve Name des Einsenders
<i>Dryocopus martinus</i> L.	Tavarna 1912 jan. 21	1	id. SZEÖTS BÉLA
<i>Larus ridibundus</i> L.	Bogyoszló 1912 ápr. 1.	1	KIRÁLY IVÁN
<i>Corvus frugilegus</i> L.	Csála 1912 apr. 2.	1	M. KIR. ÉRDÖGONDOSKÁG
<i>Nucifraga caryocatactes macro-</i> <i>rhyncha</i> BRHM.	Békésesaba 1911 okt.	1	Dr. KRAMMER NÁNDOR
<i>Micropus apus</i> (L.)	Veszprémvarsány 1912 máj. 20.	1	KÁLDY JÓZSEF
<i>Aquila melanaëtus</i> (L.) ♂	Csikésatószeg 1912 jun. 29.	1	SZEMERE LÁSZLÓ
<i>Perdix perdix</i> (L.) part. albin. ♂	Óverbász 1911 ősz	1	SCHENK HENRIK
<i>Cerchneis vespertinus</i> L. chloroch. juv.	Tiszacsege 1912 aug. 27.	1	SELLEY LAOS
Összesen — Zusammen		8 db (St.)	

Bőrök. — Bälge.

Faj neve Name der Art	Leőhely és dátum Fundort und Datum	Darabszám Stückzahl	Beküldő neve Name des Einsenders
<i>Gavia arcticus</i> (L.) juv.	Rezsőháza 1911 decz. 17.	1	Dr. KIRCHNER JÓZSEF
<i>Nucifraga caryocatactes macro-</i> <i>rhyncha</i> BRHM.	Lajtaszék 1911 okt. 13.	1	BITTERA GYULA
<i>Accipiter nisus</i> L. ♀ ad.	Szerep 1911 decz. 30.	1	RÁCZ BÉLA
<i>Accipiter nisus</i> L. ♂ et ♂ juv.	Babapuszta 1911 decz. 30.	2	FERNBACH KÁROLYNÉ
<i>Lanius excubitor</i> L. ♂ juv.	Algyógy 1912 febr. 2.	1	Dr. MAUKS KÁROLY
<i>Astur palumbarius</i> L. ♂	" 1912 ápr.	1	" "
<i>Larus ridibundus</i> L. juv.	Doborgáz 1912 jan. 23.	1	KUNSZT KÁROLY
<i>Aegithalus candatus</i> (L.)	Nagybárod 1912 márcz. 18.	1	KOVÁCS MIHÁLY
<i>Parus palustris</i> L.	" 1912 márcz. 18	1	" "
<i>Picoides tridactylus</i> L. ♀	Csikesekefalva 1912 máj. 5.	1	SZEMERE LÁSZLÓ
Összesen — Zusammen		11 db (St.)	

II. Gyomortartalom-gyűjtemény. — Inghuensammlung.

A következő küldemények érkeztek: — Die folgenden Sendungen liefen ein:

BITTERA GYULA 2, BREM JÁNOS 45, CERVA FRIGYES 100, CHERNEL ISTVÁN 22, FERNBACH KÁROLYNÉ 300, HEGYMEGHY DEZSŐ 82, HOLICSKA JÁNOS 5, KISS GÉZA 1, LINTIA DÉNES 70, RADEZKY DEZSŐ 46, SCHENK HENRIK 130, SZEMERE LÁSZLÓ 24, id. SZEÖTS BÉLA 21 darab (Stücke).

Szaporulat: — Zuwachs: 8/8 darab = Stücke.

Az intézet gyomortartalomgyűjteménye jelenleg 16,682 darabból áll.

Die Inghuensammlung des Instituts zählt derzeit 16,682 Stücke.

III. Csonttani gyűjtemény. — Osteologische Sammlung.

Dr. KIRCHNER JÓZSEF	1	sternum
Dr. LENDL ADOLF	6	„
LINTIA DÉNES	1	„
SCHENK HENRIK	3	„
SZOMJAS GUSZTÁV	1	„
Összesen — Zusammen . . .	12	

	Teljes csontváz Komplettes Skelett	
BITTERA GYULA	1	
BUDAPESTI SZÉKESFŐVÁROSI ÁLLATKERT	29	
HAVASS GUSZTÁV	3	
Dr. LENDL ADOLF	3	
LINTIA DÉNES	4	
SCHENK JAKAB	1	
SZAUER ANTAL	1	
SZEMERE LÁSZLÓ	2	
Összesen — Zusammen . . .	44	

IV. Fészek- és tojásgyűjtemény. — Nest- und Eiersammlung.

	Fészek Nest	Tojás Ei
BORBÉLY LAJOSNÉ	3	1
Dr. MAUKS KÁROLY	—	2
RÁCZ BÉLA	—	8
SCHENK HENRIK	2	—
SZEMERE LÁSZLÓ	1	3
Összesen — Zusammen . . .	6	14

Fogadják a beküldők intézetünk hálás
köszönését.

Empfangen die geehrten Einsender unseren
besten Dank.

Könyvtári kimutatás. — Bibliotheks-Ausweis.

A) A m. k. Földművelésügyi Ministerium kiadványai. — Ausgaben des kön. ung. Ackerbauministeriums.

1. Die Erste Intern. Jagdausstellung, Wien 1910.
2. Magyar közigazgatási törvények.
3. A világ gabonatermése 1911.
4. Mezőgazdasági napszámbejegyzések Magyarországon 1910.
5. Útmutató a gazd. tudósítók számára 1911.
6. Magyarország földművelésügye 1910.
7. Néplap XIX. 1912. — Volksblatt XIX. 1912.
8. Földművelésügyi Értesítő. XXIII. 1912.
9. Kísérletügyi Közlemények XV. 1912.
10. Tiszti ezimtar XXXI. 1912.
11. Révai Nagy-Lexikon. I—VI.
12. A kormány 1910. évi működése.

B) Szerzőktől beküldött nyomtatványok. — Von den Verfassern eingesendete Schriften.

1. BARROWS, W. BRADFORD: Michigan Bird Life.
2. BREHM'S Tierleben, Vögel. IV. Aufl.
3. BRETSCHER, K.: Geschichtliches über die Vogelwelt des Zürichseegebietes.
4. BRYANT, HAROLD C.: The Relation of Birds to an Insect Outbreak in Northern Carolina.
5. BURG, GUSTAV VON: Katalog der schweizerischen Vögel.
6. CHAPMAN, FRANK M.: A new Ibis from Mt. Kenia. — Diagnoses of apparently new Columbian Birds.
7. CHERNEL, STEFAN VON CHERNELHÁZA: Die gesellschaftliche Tätigkeit für praktischen Vogelschutz in Ungarn. — Ein Brief vom italienischen Vogelmarkt.
8. CLODIUS, G.: Ornith. Bericht über Mecklenburg.
9. CORY, CHARLES B.: The Birds of Illinois & Wisconsin.
10. EKAMA, DR. H.: Het verblijf van enkele trekvogels in Nederland in 1911.
11. FISCHER-SIEGWART, DR. E.: Ornithologische Beobachtungen aus dem Birseck.
12. FLOERICKE, DR. KURT: Taschenbuch zum Vogelbestimmen.
13. FÜHRER, LUDWIG VON: Eine Jagdreise durch Montenegro.
14. GALSWORTHY, JOHN: For love of beasts.
15. GENGLER DR. J.: Bilder aus dem Vogelleben.
16. GODFREY, ROBERT: Bird Movements.
17. HEADLEY, F. W.: The flight of birds.
18. Heimatschutz-Korrespondenz.
19. HESS, A.: Ornithologische Notizen aus dem Wallis.
20. HERMAN, OTTO: A berlini ornithologiai kongresszuson tartott beszédek. — Mitteilungen aus der Höhlenforschungs-Kommission etc.
21. IHNE, E.: Phaenologische Mitteilungen 1911.
22. JOURDAIN, F. C. R.: Zoological Record for Derbyshire 1911. — Notes on the Ornithology of Corsica. — The Bird Life of Corsica.
23. JOWA CITY: Lab. N. H. State University: Bulletin VI. 2.
24. KADIČ OTTOKÁR DR.: A felfalusi barlang ismertetése.

25. KLEINSCHMIDT, O.: Über die europäischen Blaukehlchen.
26. KNAUER, DR. FRIEDRICH: Wissenschaftliche Erfolge der Ringversuche zur Erforschung des Vogelzuges.
27. KOENIG, ALEXANDER: Avifauna Spitzbergensis, Bonn 1910.
28. KRUŽKA ljubiteljei etc.: Iz žisnji prirodi pod Moskoju. — Nabludjenja nad javljeniami iz žisnji prirodi v 1910 godu.
29. KURELLA, H. und A. v. JORDANS: Zum Tannenhäherzug im Jahre 1911.
30. LINDNER, PASTOR C.: Luminous Owls.
31. LINDNER, P. DR. FR.: Syst. Verzeichnis der Vogelarten des Fallsteingebietes. — Schlussstein zur Ornithologie des Fallsteingebietes.
32. LUCANUS, FRIEDRICH VON: Über die Höhe des Vogelzuges. — Beiträge zur Psychologie der Vögel. — Über die Höhe des Vogelzuges auf Grund aeronautischer Experimente.
33. LOUDON, BARON H.: Koljeevanie ptic, kn.
34. MENEGAUX, A.: La protection des oiseaux et l'industrie plumassière. — Bird Protection and Feather Trade.
35. NAGY JENŐ: Az urali bagoly elterjedése Erdélyben.
36. NÉMÁTI KÁLMÁN: A Nimród-elmélet felfedezett ismeretforrása.
37. Nederl. Vereen. tot Bescherming van Dieren, Nijmegen. Verslag 1911.
38. Ornithol. Gesellschaft, Basel. Jahresbericht. 1911.
39. PONCY, ROBERT: Les palmipèdes hôtes de la rade de la ville de Genève.
40. RUBOW, C.: Stormmagen (*Larus canus*).
41. TANAKA, SHIGEO: Fishes of Japan.
42. THIENEMANN, PROF. DR. J.: Die Ringversuche der Vogelwarte Rossitten. — Markieren von Waldschneepfen. — Eingehen von Schleiereulen. — Untersuchungen über den Zug der Waldschneepfe (*Scolopax rusticola*) im Herbst 1909 und 1910.
43. TSCHUSI, VIKTOR VON: Seglerdurchzug im Juni. — Zwei Spötter. — Ornith. Literatur Österr.-Ungarns. 1910.
44. SCHENK, JAKOB: Das Experiment in der Vogelzugforschung.
45. SCHWEDER, BRUNO: Jagdwesen und Vogelschutz.
46. SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG: Ornithologie van Nederland 1911.
47. STEBLI, DR. GEORG und HANS GÜNTHER: Wörterbuch zur Mikroskopie.
48. VAN OORT, DR. E. D.: Report on Birds from the Netherlands. — Birdmarking in the Netherlands. — Ornith. Waarnemingen, gedaan in Nederland.
49. WEIGOLD, DR. HUGO: Leben und Wanderungen der Lachmöve. — Ein Monat Ornithologie in den Wüsten und Kulturoasen Nordwestmesopotamiens und Innersyriens. — Der Sprung ins Leben. — III. Jahresbericht der Vogelwarte Helgoland. — An der Geierwand.
50. WINGE, HERLUF: Groenlands Fugle.
51. WRIGHT, ALBERT HAZEN: Other Early Records of the Passenger Pigeon.

C) Ajándékok. — Geschenke.

1. CSIKI ERNŐ: Rovartani Lapok. XVIII, XIX.

D) Vásárolva. — Gekauft.

1. Állattani Közlemények. XI. 1912.
2. Anatomischer Anzeiger Bd. 41. v. BARDELEBEN, Jena.
3. Archiv für mikr. Anatomie 12—76, 79, 80. HERTWIG, O. WALDEYER, W. BOHN.
4. Arbeiten d. Kais. biol. Anstalt f. Land- und Forstwirtschaft, Berlin.
5. BARDELEBEN: Handbuch d. Anatomie des Menschen. Lief. 1—21.
6. BERAJACH, Nucifraga 23—30.
7. BONNIEE, P.: L'orientation.

8. Botanikai Közlemények. XI. 1912.
9. Budapesti czim- és lakjegyzék, XXXIII. 1911.
10. Bulletin, Brit. Orn. Club: XXVIII, XXIX.
11. BUTLER, ARTHUR G.: British Birds with their Nests and Eggs.
12. Cassinia, Philadelphia. XV. 1911.
13. CAZIN, MAURICE: L'appareil gastrique des oiseaux.
14. CONWENTZ, H.: Beiträge zur Denkmalpflege. Bd. II, III.
15. COWARD, T. A.: The Migration of Birds.
16. DAHL, DR. FRIEDRICH: Leitfaden zum Bestimmen der Vögel Mitteleuropas.
17. Deutsche Jägerzeitung. Bd. 58. (1911—12.)
18. EKARDT, DR. W. R.: Die geogr. Grundlagen des Vogelzugsproblems.
19. Encyclopädie der mikroskopischen Technik. 2. Aufl.
20. Ergebnisse der Anatomie u. Entwicklungsgeschichte. Bd. I—XIX.
21. Faeco. VII. 2.
22. HARTERT, ERNST: Die Vögel der paläarktischen Fauna. Bd. II 1. — A Hand-list of British Birds.
23. HENNICKE, DR. C. R.: Vogelschutzbuch.
24. The Ibis. VI. 1912.
25. II. Internat. Jagdkongress Wien, 1910.
26. KIRKMAN, F. B.: The British Bird Book.
27. Magyar Botanikai Lapok. XI. 1912.
28. Magyar Nyelvőr. XLI. 1912.
29. MEERWARTH, H.: Lebensbilder.
30. Mitteilungen über die Vogelwelt. XII. 1912.
31. MIHÁLKOVICS GÉZA: A leirő emberboncztan tankönyve. — A központi idegrendszer. — A mozgószervek anatómiája. — Általános fejlődéstan.
32. MILNE-EDWARDS, ALPHONSE: Recherches anatomiques et paléontologiques.
33. Morphologisches Jahrbuch. Bd. 1—41.
34. NUSSBAUM, M. — WEBER M.: Lehrbuch der Biologie.
35. OGILVIE, GRANT: Bulletin Brit. Orn. Club. XXVII.
36. OPPEL: Lehrbuch der vergl. mikrosk. Anatomie der Wirbeltiere.
37. Der Ornithologische Beobachter. X. 1912/13.
38. PÉTERFI TIBOR DR.: Szövektan.
39. RANVIER, L.: Technisches Lehrbuch der Histologie.
40. Revue française d'Ornithologie. IV. 1912.
41. SCHNEIDER, DR. KARL CAMILLO: Lehrbuch der vergl. Histologie der Tiere.
42. SCHWALBE: Lehrbuch der Anatomie der Sinnesorgane.
43. SIEBOLD, u. STANNIUS: Lehrbuch der vergl. Anatomie.
44. TÉGLÁS GÁBOR: A Buhuj-esontbarlang.
45. Tierfreund. 1912.
46. Verhandlungen des V. intern. Ornith. Kongresses' Berlin 1910.
47. VOGT, CARL und EMIL YUNG: Lehrbuch der praktischen vergl. Anatomie.
48. Der Weidmann. XLIII. 1912.
49. WEISSMANN, AUGUST: Amphimixis.
50. Wild und Hund. XVIII. 1912.
51. WYTSMAN, P.: Genera Avium. 9—18.
52. Zeitschrift f. Oologie. XXI. 1911/12.

E) Csereviszony. — Tauschverkehr.

I. E u r o p a.

Hungaria.

1. B u d a p e s t: Egyetemi kör: Egyetemi Lapok, XXV. 1912/13.
2. „ K. M. Természettud. Társulat: Természettud. Közlöny. XLIV. 1912. — Pótfüzetek. XLIV. 1912.
3. „ A magyar mezőgazdák szövetsége: Mezőgazdák. XIX. 1912.
4. „ M. K. Szőlészeti Kísérl. Áll. és Ampel. Intézet: Közleményei. — Évkönyv. IV. 1910.
5. „ M. K. Országos Meteor. Intézet és Földmágn. Intézet: Jelentés, Évkönyvei. XXXIX. 1—4. — Hivatalos kiadványai.
6. „ M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás: Jelentés.
7. „ Magyar Nemzeti Múzeum: Annales Historico Naturales. IX. 1911. — Jelentés.
8. „ Múzeumok és Könyvtárak felügyelősége: Értesítő. VI. 1912.
9. „ Magy. Tud. Akadémia: Akadémiai Értesítő. XXIII. 1912.
10. „ Magy. Kir. Állatorvosi Főiskola kiadványai. 25, 26.
11. „ A M. K. Áll. Rovartani Állomás: időköz nem kötött közleményei.
12. „ Országos Erdészeti Egyesület: Erdészeti Lapok. LI. 1912.
13. „ Országos Magyar Gazdasági Egyesület: Köztelek XXII. 1912.
14. „ Országos Magyar Vadászati Védegylet: Vadászlap. XXXIII. 1912.
15. „ Országos Állatvédő-Egyesület: Állatvédelem. IX. 1912.
16. „ Egyetemi természett.-szövetség: Évkönyv.
17. K o l o z s v á r: Erd. Múzeum-Egylet O.-T. Sz.: Értesítő.
18. „ Erdélyrészi Kárpát-Egyesület: Erdély XXI. 1912.
19. N a g y s z e b e n: Siebenbürg. Verein für Naturw.; Verh. u. Mitteilungen XLI. 1911.
20. „ Siebenbürgischer Karpathen-Verein: Jahrbuch XXXI. 1911. XXXII. 1912.
21. Ó-G y a l l a: M. K. Orsz. Met. és Földmágnességi Observatorium: Megfigyelések.
22. S e l m e c z b á n y a: M. K. Közp. Erd. Kísérleti Áll.: Erdészeti kísérletek. XIV. 1912.
23. Z á g r á b: Hrvatsko Prirodoslovno Društvo; (Societas Hist.-nat. Croatica): Glasnik. XXIV.
24. „ Hrvatska Ornitološka Centrala: Izvještaj. XI.

Austria.

25. B r ü n n: Mährisches Landesmuseum: Zeitschrift. XI.
26. „ Naturforschender Verein: Verhandl. XLIX. 1910. — Bericht d. met. Komm. XXVI. 1906.
27. G r a z: Naturwissensch. Verein für Steiermark: Mitteilungen. XLVIII. 1911.
28. H a l l e i n: Tschusi, VICT. Ritter von: Ornith. Jahrbuch. XXIII. 1912.
29. K l a g e n f u r t: Naturhist. Landes-Museum von Kärnten: Jahrbuch. — Carinthia.
30. „ Weidmannsheil. XXXII. 1912.
31. K r a k a u: K. Akad. d. Wissenschaften: Sprowadzenie. XLV. — Rozprawy. 11. B. 1911.
32. P r a g: Böhmischer Forstverein: Vereinschrift f. Forst-, Jagd- u. Naturk. 1912/13.
33. „ Kais. Franz-Josefs-Akademie: Bulletin
34. „ D. naturw. u. med. Verein „Lotos“: Sitzungsber. LVIX. (1911).
35. R o v e r e t o: I. R. Accademia degli Agiati: Atti. XVIII. 1912.
36. W i e n: K. k. Landwirt.-bakt. u. Pflanzensch.-Station: Mitteilungen. — Bericht 1911.

Bosnia.

37. S a r a j e v o: Bosn.-herz. Zemaljski Musej: Materialien zu einer Ornith. Balcanica.

Belgium.

38. Bruxelles: Chasse et Pêche XXX, 1911/12.
 39. Liège: Société Géologique de Belgique: Annales, XXXVIII, 1911.
 40. „ Soc. R. Zool. et Malacologique: Annales XLVI, 1911.

Britannia et Hibernia.

41. Dublin: Royal Dublin Society: Scientific Proceedings XIII, 1—10.—Economic Proceedings. II. 1, 2.
 42. „ The Irish Naturalist, XXI, 1912.
 43. Edinburgh: Royal Society: Proceedings XXXII, 1912.
 44. Glasgow: Natural History Society: The Glasgow Naturalist. — IV, 1911/12.
 45. London: British Birds v, VI, 1912/13.
 46. „ R. S. for the P. of Birds: Bird Notes V, 1912/13. — Report, 1911.
 47. „ Int. Committee: Ornis.
 48. „ The Zoologist, XVI, 1912.
 49. Tring: Rothschild's Museum: Novitates Zoologiae, XIX, 1.
 50. Watford: Austral Avian Museum: The Austral Avian Record.

Dania.

51. Kjöbenhavn: Dansk Orn. Forening: Tidsskrift VI, 1912.
 52. „ Naturl. Forening: Vidensk. Meddelelser, 1911.

Gallia.

53. Marseille: Faculté des Sciences: Annales.
 54. „ Musée d'Histoire Naturelle: Annales, XIII, 1909.
 55. Paris: La Feuille des Jeunes Naturalistes, XLII, 1911/12.
 56. „ Musée d'Histoire Naturelle: Bulletin, 1—5, 1911.
 57. „ Ligue française pour la protection des oiseaux: Bulletin I, 1912.

Germania.

58. Altenburg: Naturf. Ges. des Osterlandes: Mitteilungen.
 59. Augsburg: Naturw. Verein f. Schwaben und Neuberg: Bericht.
 60. Berlin: R. FRIEDLÄNDER und Sohn: Naturae Novitates, XXXIV. — Bericht LXIII—LXVI.
 61. „ K. Pr. Akademie d. W.: Abhandlungen (phys. math.) 1911.
 62. „ ANT. REICHENOW, Prof. Dr.: Ornithologische Monatsberichte, XX, 1912.
 63. „ Ges. für Heimatkunde der Prov. Brandenburg: Brandenburgia.
 64. Frankfurt a/M.: MAHLAU & WALDSCHMIDT: Zool. Beobachter, LIII, 1912.
 65. Frankfurt a/O.: Naturw. Verein: Helios, XXVI.
 66. Braunschweig: Verein für Naturwissenschaften: Jahresbericht.
 67. Danzig: Westpr. Provinzial-Museum: Amtlicher Bericht.
 68. „ Naturforschende Gesellschaft: Schriften.
 69. Gera-Reuss: Dent. V. z. Schutze der Vogelwelt: Ornith. Monatschrift, XXXVII, 1912.
 70. Giessen: Oberhess. Ges. für N. u. Heilk.: Naturw. Abt. Ber. — Med. Abt. Ber.
 71. Hamburg: Naturw. Verein: Abhandl. XIX, 3, 4, 5. — Verhandl.
 72. Hanau: Wetterauische Ges. für die ges. Naturkunde: Bericht.
 73. Karlsruhe: Bad. Zool. V.: Mitteilungen.

74. Königsberg: DR. MAX BRAUN: Zool. Annalen. V. 1.
 75. Leipzig: Deutsche Orn. Ges.: Journ. f. Ornithologie. LX. 1912.
 76. Magdeburg: Museum f. Naturw.: Abhandl. u. Berichte
 77. „ Creutzsche Verlagsbuchhandlung: Die gefiederte Welt XLI. 1912.
 78. München: Ornithologische Gesellschaft in Bayern: Verhandlungen. XI. 1910.
 79. „ K. B. Akademie d. W.: Sitzungsberichte. 1912.
 80. Regensburg: Naturw. Verein: Berichte.
 81. Rossitten: Vogelwarte Rossitten: Jahresbericht. X. XI.
 82. Rostock: Verein der Freunde der Natur: Archiv LXIV, LXV.
 83. Stuttgart: Verein f. vaterl. Naturkunde: Jahreshefte LXVIII.
 84. Tübingen: Königl. Universität: Dissertationen.
 85. Wiesbaden: Nassauischer Verein für Naturkunde: Jahrbücher. LXV.

Helvetia.

86. Basel: Naturf. Ges: Verhandlungen. XXI, XXII.
 87. Bern: CARL DAUT: Der Ornithologische Beobachter. IX. 1911/12.
 88. „ Naturforschende Gesellschaft: Mitteilungen. 1911.
 89. Chur: Naturforschende Gesellschaft Graubündens: Jahresbericht. LIII. 1910/12.
 90. Genf: Institut national: Bulletin.
 91. Lausanne: Soc. vaud. d. Sc. Nat.: Bulletin. XLVIII. 1911.
 92. Olten: G. VON BURG: Diana. XXX. 1912.
 93. St. Gallen: Naturf. Ges.: — Jahrbuch. 1911.

Hispania.

94. Madrid: Real Sociedad Esp. de Hist. Natural: Boletin. XII. 1912. — Memorias. VII.

Hollandia.

95. Amsterdam: K. Akademie v. Wetenschappen: Proceedings. XIV. 1911/12.
 96. Utrecht: Koninkl. Nederl. Met. Institut: Met. Jaarboek LXII. 1910. — Onweders, XXX. 1909.
 — Mededeelingen en Verhandelingen. VIII.
 97. Wageningen: Nederl. Orn. Ver.: Ardea. — Jaarboekje VIII.

Italia.

98. Bologna: R. Accad. delle Sc.: Memorie. VIII. — Rendiconto. XV.
 99. „ Rivista Italiana di Ornitologia. 1912.
 100. Firenze: Diana 1909/11.
 101. Milano: Società Italiana di Sc. Nat.: Atti L. 1910. — Memorie VII. 1.
 102. Pisa: Società Toscana di Sc. Nat.: Memorie. XXVII. — Processi Verbali. XX. 1911.
 103. Roma: Società Zoologica Italiana: Bollettino. XIII. 1912.
 104. „ Pontificia Accademia: Atti LXV. 1911/12.
 105. Torino: Museo di Zoologia: Bollettino XXVI. 1911.

Luxemburg.

106. Luxemburg: Société des Naturalistes: Monatsberichte III.

Norvegia.

107. Bergen: Museum: Aarbog. 1911. — Aarsberetning. 1911.
 108. Tromsø: Museum: Aarsberetning. 1910. — Aarshefter. XXXIII. 1910.
 109. Thronhjelm: Kongelige Norske Videnskaberne Selskab: Skrifter. 1911.

Rossia.

110. Borgha: Tidskrift f. Jägare. XX. 1912.
 111. Dorpat: Naturf. Verein: Sitzungsber. XIX. — Schriften. XX. — Katalog.
 112. Jekaterinburg: Société Ouraliennne: Bulletin. XXXI.
 113. Kiew: Naturf. Verein: Zapiski.
 114. Kischineff: Société des naturalistes: Trudy.
 115. Moseou: Soc. imp. d'aclimatation: Dnevnik.
 116. " Société Impériale des Naturalistes: Bulletin. XXV. 1911.
 117. St. Petersburg: Musée Zool. de l'Ac. d. Sc.: Annuaire.
 118. Riga: Naturforscher-Verein: Arbeiten. — Korrespondenzblatt.
 119. Tiflis: Museum Caucasicum: Die Sammlungen. Mitteilungen. V. 4.

Serbia.

120. Beograd: Muzej Srpske Zemlje.

Suecia.

121. Lund: Kongl. Universitet: Akademische Abhandlungen. — Aarskrifter.
 122. Stockholm: Kongl. Vetenskaps Ak.: Arkiv för Zoologi. VII. — Observations v. 53. 1911.
 123. " Meteor Central Anstalten: Månadsöfversikt. — Observations météorologiques.
 124. Upsala: Kongl. Universitet: Arsskrift. — Results of the Swedish Expedition IV.

II. Asia.

125. Batavia, Java: Kon. Naturk. Ver.: Naturkundig Tijdschrift.
 126. " " Dép. de l'agriculture: Bulletin.
 127. Buitenzorg, Java: Institut Botanique: Bulletin. — Mededeelingen.
 128. Calcutta: Indian Museum: Records VI. — Memoirs IV.
 129. Colombo: The Museum: Spolia Zeylanica. XXIX—XXX.
 130. Tokyo: Zool. Inst.: Contributions 79/81.

III. Africa.

131. Cairo: Institut Egyptien: Bulletin. IV. 12. — Mémoires.
 132. Capetown: South Afr. Museum: Annals VII. — Report.
 133. Modderfontein: South African Ornithologists' Union: The Journal. VII.
 134. Pretoria: Transvaal Museum: Annals III. — Annual Report.

IV. America meridionalis.

135. Buenos-Aires: Museo Nacional: Anales XV.
 136. La Plata: Museo de La Plata. — Anales — Revista XVII. — Catalogo de la s. antrop.
 137. Montevideo: Museo Nacional: Anales, ser. II, t. I. és VII.

138. Rio de Janeiro: Museu Nacional: Archivos. XIII—XV.
 139. S. Paulo: Museu Paulista: Revista. — As aves do Brazil. — Fauna brasileira.
 140. Santiago de Chile: Museo Nacional: Boletín. t. I—IV.

V. America septentrionalis.

141. Albany, N.-Y.: New-York State Libr.: Bulletin. — Memoirs.
 142. Ann Arbor: Michigan Ac. of Sc.: Annual Report.
 143. Berkeley: Univ. of Cal.: Publications. X. I. S.
 144. Boston: Am. Ac. of Arts and Sciences: Proceedings. XLVIII. 1912/13.
 145. Chicago: Chicago Academy: Bulletin. I.
 146. Davenport, Iowa: Academy of Sciences: Proceedings.
 147. Madison: Wisconsin Ac.: Transactions.
 148. Mexico: Museo Nacional de hist. nat.: La Naturaleza II.
 149. „ „ Soc. cientifica „Ant. Alzate“: Memorias.
 150. Michigan: Academy of Science: Ann. Report XIII.
 151. Minneapolis: Minn. Ac.: Proceedings.
 152. New-York: American Museum of Natural History: Bulletin. — Memoirs.
 153. „ „ Audubon Society: Educational Leaflets. — Special Leaflets.
 154. Oberlin, O.: John Lynds: The Wilson Bulletin. XXIV. 1912.
 155. Ottawa (Canada): Dep. of Mines: John Macoun, Catalogue of Canadian Birds.
 156. Philadelphia: Academy of Nat. Sciences: Proceedings. LXIII.
 157. „ „ Zoological Laboratory: Contributions XVII.
 158. Pittsburgh, Pa.: Carnegie Museum: Annals. VII. 1—4 — Memoirs IV. 7. — Reports: XIV.
 — Founders Day. XV.
 159. Rock Island, Ill.: Augustana College: Publications. VII.
 160. San Francisco, Cal.: Cal. Academy of Sciences: Proceedings I. p. 289—430.
 161. Santa Clara, Cal.: Cooper Orn. Club: The Condor. XIV. 1912.
 162. St. Louis, Mo.: Academy of Science: Transactions. XVIII. 1—6, XIX. 1—10.
 163. Urbana: Ill. State Laboratory: Bulletin IX.
 164. Washington: Smithsonian Institution: Report on Progress — Contributions. XVI. Proceedings. XXXVIII—XL. — Bulletin.
 165. „ „ Division of Biological Survey: North-American Fauna. Bulletin. 40—44.
 166. „ „ Secretary of Agriculture: Report. — Yearbook. 1911.

VI. Australia.

167. Brisbane: Queensland Museum: Annals.
 168. Melbourne: National Museum: Memoirs
 169. Sydney: Australian Museum: Records. IX. — Report of Trustees.

Könyvismertetések.¹ — Bücherbesprechungen.

Brehms Tierleben. Allgemeine Kunde des Tierreichs 13 Bände. Mit über 2000 Abbildungen im Text und auf mehr als 500 Tafeln in Farbendruck, Kupferätzung und Holzschnitt sowie 13 Karten. *Vierte*, vollständig neubearbeitete Auflage, herausgegeben von Prof. Dr. OTTO ZUR STRASSEN, unter Mitarbeit von Prof. Dr. LUDWIG HECK, Prof. Dr. R. HEYMONS, Prof. Dr. W. MARSHALL †, Dr. O. STECHE und Prof. Dr. FR. WERNER. Leipzig und Wien 1911. Bibliographisches Institut Preis geb. in 13 Halblederbänden je 12 Mark.

Még 1911-ben jelent meg a madarak III. kötete is, mely a kakukfélék két alrendjével, a papagályokkal és a szalakóta-alakúakkal foglalkozik; a kötet legnagyobb része a szalakótákat, jégmadarakat, méhészeket, bankákat, baglyokat, kecskefejőket, sarlós fecskéket, kolibriket és harkályokat tárgyalja. A kötetben van 85 szövegábra és 32 tábla, melyek A. GÖRING, W. HEUBACH, R. KRETSCHMER, W. KUHNERT, G. MÜTZEL, F. SPECHT képei. Mint az előbbi kötetekben úgy ebben is kimagaslanak W. KUHNERT színes táblái. Mesteri ecsetje pompástollazatú papagályokat és kolibriket varázsol szemünk elé. Igen jó HEUBACH színes harkály-táblája is. A nyolcz tábla fénykép közül kiemelendők O. HEINROTH felvételei az erdei bagolyról. A szövegben is számos átdolgozott helyet találunk, sok felesleges dolgot elhagytak s más érdekes megfigyeléssel pótolták.

Noch 1911 ist der III. Band der Vögel erschienen, welcher die beiden Unterordnungen der Kuckucksvögel mit den Papageien und den Rackenvögeln enthält. Den grössten Teil des Bandes nehmen die eigentlichen Racken, Eisevögel, Bienenfresser, Hopfe, Eulen, Nachtschwalben, Seglervögel, Kolibris und Spechtvögel ein. Der Band enthält 85 Textabbildungen und 32 Tafeln, Bilder A. GÖRINGS, W. HEUBACHS, R. KRETSCHMERS, W. KUHNERTS, G. MÜTZELS und F. SPECHTS. Wie in den früheren Bänden, so sind auch in diesem ganz besonders die farbigen Tafeln W. KUHNERTS hervorzuheben. Seine Meisterhand zaubert prachtvoll gefiederte Papageien und Kolibris vor unser Auge. Sehr gut ist auch die farbige Spechttafel von HEUBACH. Von den acht Tafeln photographischer Aufnahmen sind die Bilder O. HEINROTHS vom Waldkauz hervorzuheben. Auch im Texte finden wir viele neu bearbeitete Stellen, es wurde manch Überflüssiges weggelassen und mit anderen interessanten Beobachtungen ersetzt.

F. W. HEADLEY: *The Flight of Birds*. With sixteen Plates and many Text-Figures 5 s. London. Witherby & Co. 1912.

A könyv a madár repülésével foglalkozik, ennek mechanikájával, a szél befolyásával stb., nem tudákosan, hanem élvezhető formában tárja mindezt az olvasó elé. Számos fényképfelvétel szolgál a szöveg könnyebb megértésére. Aviatikusok számára is igen sok megszívlelendő útmutatás található a könyvben.

Das Buch beschäftigt sich mit dem Vogelzug, mit dessen Mechanik, Einfluss des Windes etc., dies alles nicht in schwerverständlichem wissenschaftlichen Tone, sondern allgemein verständlich dem Leser darbietend. Viele photographische Aufnahmen dienen zum leichteren Verstehen des Textes. Auch für Aviatiker sind viele beherzigenswerte Winke im Buche enthalten.

GENGLER, J.: *Bilder aus dem Vogelleben*. Naturwissenschaftl. Technische Volksbücherei. Leipzig. Theodor Thomas. Preis 60 Pf.

¹ Ebbe a rovathoz egyelőre csak azokat a könyveket vesszük be, melyek hozzánk ismertetés céljából beküldetnek.

¹ In diese Rubrik werden vorläufig nur diejenigen Werke aufgenommen, welche uns direkt zur Besprechung eingesendet werden.

A könyvecske a madárvilág életének ismeretét szélesebb rétegekre való tekintettel tüzte ki feladatának s ezt derekasan oldotta meg.

SCHULZE, FRANZ EILHARD: *Über die Luftsäcke der Vögel*. Mit 1 Tafel und 6 stereoskopischen Textfiguren. Jena Gustav Fischer 1912. Preis M 1.60.

Szerző szakítva a régebben használt injecziáló anyagokkal sikeresen alkalmazta a Wood-féle könnyen olvasható fémötvözetet, melylyel nemcsak a durvább légtereket, hanem a bronchulit is tölthette ki. A levegőt bevezető utak leírása után tüzetesebben ismerteti az öt pár légszakot, melyek elülről hátrafelé a következők: 1. Sacci cervicales, 2. clavicularis, 3. praethoracales, 4. postthoracales, 5. abdominales. Azután következik a szerző által felfedezett visszafutó bronchusoknak (bronchi recurrentes seu saccobronchi) leírása. Ezek nem a tracheából szerteágazó bronchusoknak az ágai, hanem a légszakokból indulnak ki s a tüdőparenchymába hatolnak be. Ilyen saccalis bronchusokat a négy hátsó légszaknál talált s ezekről nevezte el őket. Igen érdekes a légszakok működéséről szóló fejezet, a főbb pontok a következők: Szilárdítják a thoraxfal és pneumatikus csontok hajlékonyságát, megkönnyítik a sikló repülést, továbbá egyes szervek (szív, gyomor, bél) alak és térbeli változását, megvédik ezeket a szerveket a gyors lehüléstől, megnagyobbítják a tüdőbe szorított levegő mennyiségét, a kilélegzés alkalmával a saccobronchusok levegőt préselnek a légszakokból a tüdőparenchymába, s levegő reservoiroknak is tekinthetők, a légszakok segítségével a syrinxen áthajtott nagyobb levegőmennyiség erősíti és modulálja a hangot, kitágulásuk nagyobbitja a test térfogatát, pl. dürgésnél, az absolut súlyt annyiban csökkentik, hogy zsír és kötőszövet helyett az interstitiákat kitöltik, a specifikus súlyt is csökkentik, de alig számbavehetően, ez utóbbi függ a légszakokban lévő levegő hőfokának emelkedésétől is, a súlypont fekvését is befolyásolhatják csekély mértékben, a repülés alkalmával a ki- és belélegzést szolgálják, végül úszásnál és búvármadaraknál a specifikus súlyt szabályozzák.

Das Büchlein bezweckt, die Kenntnis der Vogelwelt in breitere Kreise zu verbreiten und entspricht seiner Aufgabe vollkommen.

Verfasser gebrauchte mit Erfolg statt der älteren Injektionsmassen die leichtschmelzbare Woodsche Metallegierung, mit welcher er Ausgüsse nicht nur der gröberen Lufträume, sondern auch der Bronchuli erhielt. Nach der Beschreibung der Zuleitungswege werden die fünf Paar Luftsäcke ausführlicher behandelt, diese sind in der Reihenfolge von vorne nach hinten: 1. Sacci cervicales, 2. clavicularis, 3. praethoracales, 4. postthoracales, 5. abdominales. Darauf folgt die Beschreibung der vom Verfasser aufgefundenen rückläufigen Bronchien (Bronchi recurrentes seu Saccobronchi), diese sind nicht Äste des von der Trachea sich verzweigenden Bronchialbaumes, sondern gehen von Luftsäcken aus und dringen in das Lungenparenchym ein. Solche saccale Bronchien fand er bei den vier hinteren Luftsackpaaren und benannte sie nach denselben. Sehr interessant ist der Abschnitt über die Funktionen der Luftsäcke, die wichtigsten Punkte daraus sind: Sie erhöhen die Biegungsfestigkeit der Thoraxwandung und der pneumatischen Knochen, sie erleichtern die Gleitbewegung sowie die Gestalt- und Volumänderungen einiger Organe (Herz, Magen, Darm usw.), sie gewähren diesen Organen Wärmeschutz, sie vergrössern das bei der Atmung durch die Lungen gedrängte Luftquantum, bei der Expiration von den Luftsäcken aus wird durch die Saccobronchien Luft in das Lungenparenchym gedrängt, sie können auch als Reservoir von Atemluft dienen, das grössere Luftquantum mittels der Luftsäcke durch den Syrinx getrieben verstärkt und moduliert die Stimme, ihre Aufblähung vergrössert das Körpervolumen z. B. bei der Balz, das absolute Gewicht vermindern sie insofern, als sie statt Fett- und Bindegewebe die Interstitien zwischen vielen Organen ausfüllen, in geringem Masse vermindern sie auch das spezifische Gewicht, letzteres ist durch die Temperaturerhöhung der in den Luftsäcken enthaltenen Luft bedingt, sie können auch eine

GÜNTHER, H. und STEHLI, G.: *Wörterbuch zur Mikroskopie* (Handbücher für die praktische naturwissenschaftliche Arbeit, Bd. 9). Stuttgart, Francksche Verlagshandlung. Preis geh. M. 2. —, geb. M. 2,80.

A könyveeskében megtaláljuk a mikroszkópiában gyakrabban előforduló szakkifejezéseket. Kiterjeszkedik a bakteriológiára, protistológiára, algológiára, a magasabb rendű növények és állatok mikroszkópiái anatómiájára is. Aki gyorsan óhajt valamely a mikroszkópiában előforduló szakkifejezésről tájékozódni, haszonnal forgathatja e könyvet.

HENNICKE, CARL, R.: *Vogelschutzbuch*. Mit 8 Tafeln und 60 Abbildungen im Text. (Naturwissenschaftlicher Wegweiser, Bd. 27). Stuttgart, Verlag von Strecker & Schröder.

Szerző ebben a könyvben a madárvédelmet főleg ethikai és aesthetikai szempontból okolja meg. Nagyon érdekes, egyenesen hézagpótló az a fejezet, melyben a madárvédelem történeti fejlődését ismerteti. Mint ilyen fontos kiegészítője BERLEPSCH báró madárvédelmi könyvének. BERLEPSCH báró könyve inkább még vitairat, míg HENNICKE-é szélesebb alapon már figyelembe veszi a madárvédelem terén különböző irányban szerzett tapasztalatokat is. Az európai államok madárvédelmi törvényei kivonatban vannak hátul egybeállítva.

Dr. Karl Russ' *Einheimische Stubenvögel*, neu herausgegeben und völlig umgearbeitet von Karl Neunzig, Herausgeber der Gefiederten Welt. Fünfte Auflage, 573 Seiten Text mit zirka 200 Abbildungen sowie 20 Farbentafeln enthaltend 77 Vogelabbildungen. Preis geheftet in buntem Umschlag 9.— M, fein und originell gebunden 10.50 M. Creutzsche Verlagsbuchhandlung in Magdeburg.

A madárvédelem egyik alapföltétele a madarak ismerete, ennek pedig hathatós előmozdítója kétségtelenül a szobamadár. A fogásban tartott madarak kedves modorokkal csakhamar kedvencei az egész családnak. Aki a szobában ápol egy-egy madarat, ezeknek hű védelmezője lesz a szabad természet-

Verlagerung des Schwerpunktes in geringem Masse bewirken, während des Fliegens dienen sie der Expiration und Inspiration, endlich regulieren sie auch das spezifische Gewicht beim Schwimmen und Tauchen.

Das Buch enthält die häufiger vorkommenden Fachausdrücke der Mikroskopie. Es berücksichtigt auch die Bakteriologie, Hydrobiologie, Protistenkunde, Algologie, mikroskopische Anatomie der höheren Pflanzen und Tiere. Wer sich schnell Auskunft über einen in der Mikroskopie vorkommenden Fachausdruck holen will, wird mit Nutzen das Buch gebrauchen.

Verfasser begründet den Vogelschutz in diesem Buche mehr aus ethischen und ästhetischen Gründen. Sehr interessant — geradezu eine Lücke ausfüllend — ist das Kapitel, welches die geschichtliche Entwicklung des Vogelschutzes behandelt. Als solches ist es eine wichtige Ergänzung des Vogelschutzbuches des Freiherrn v. BERLEPSCH. Das Buch BERLEPSCH' ist mehr noch eine Streitschrift, während HENNICKES Buch auf breiterer Grundlage die in verschiedenen Richtungen auf dem Gebiete des Vogelschutzes gewonnenen Erfahrungen berücksichtigt. Auszüge aus den Vogelschutz-Gesetzen der europäischen Staaten sind dem Buche beigelegt.

Eine Grundbedingung des Vogelschutzes ist die Kenntnis der Vogelwelt; nicht zu unterschätzen ist hierzu der Beitrag, den der Stubenvogel liefert. Die Stubenvögel werden durch ihr anmutiges Betragen bald die Lieblinge der ganzen Familie. Wer in der Stube einen Vogel pflegt, wird auch in der freien